

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4336-13

meddelad i Stockholm den 26 november 2013

KLAGANDE
AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Stockholms dom den 24 maj 2013 i mål nr 2136-13, se bilaga
(här borttagen)

SAKEN
Rätt att ta del av allmän handling

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och beslutar att
Överförmyndarnämnden i Danderyds kommun ska lämna ut de begärda
handlingarna till AA.

BAKGRUND

AA:s moster är 88 år gammal, ogift och saknar barn. Hon har en god man
förordnad enligt föräldrabalken. AA begärde hos överförmyndarnämnden att få ta
del av den ekonomiska redovisningen avseende mosterns tillgångar.

Dok.Id 140051

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
4336-13

Överförmyndarnämnden fann att handlingarna enligt 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) inte kunde lämnas ut eftersom det inte stod klart att uppgifterna kunde röjas utan att den enskilde skulle lida skada eller men. AA hörde inte heller till den krets av närmaste släktingar som enligt 32 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen och 16 kap. 7 § föräldrabalken har rätt att ta del av vissa handlingar hos nämnden trots sekretessen. Överförmyndarnämnden avslog därför hans begäran.

AA överklagade hos Kammarrätten i Stockholm som avslog överklagandet.

YRKANDE M.M.

AA yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen förordnar att nämnden ska lämna ut de begärda handlingarna. Han anför bl.a. följande.

Han är en av mosterns närmaste släktingar och har därför enligt 16 kap. 7 § föräldrabalken rätt att ta del av de begärda handlingarna. I motiven till de relevanta bestämmelserna i föräldrabalken anges bröstarvingar, föräldrar och syskon som exempel på närmaste släktingar. Att det inte är nödvändigt att tillhöra någon av de uppräknade grupperna framgår av att Attunda tingsrätt funnit att han som en av de närmaste släktingarna hade rätt att överklaga ett beslut att inte entlediga mosterns gode man.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

De uppgifter som AA vill ta del av omfattas av sekretess enligt 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen eftersom det inte står klart att de kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

Av 32 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen framgår att sekretessen inte hindrar att uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i föräldrabalken. Hänvisningen syftar på 16 kap. 7 § föräldrabalken. Enligt denna bestämmelse har bl.a. den som har god man rätt att ta del av handlingar som rör ställföreträdar-

Mål nr
4336-13

skapet och som förvaras hos överförmyndaren. En sådan rätt har också den enskildes make eller sambo och närmaste släktingar. Denna möjlighet till insyn har ansetts vara av stor vikt för nära anhörigas möjligheter att följa skötseln av den enskildes intressen (prop. 1993/94:251 s. 174).

Uttrycket närmaste släktingar förekommer också i 11 kap. 15 § första stycket föräldrabalken som bl.a. innehåller regler om vem som får ansöka om anordnande av godmanskap. I förarbetena uttalas att till ”närmaste släktingar” kan hänföras bröstarvingar, föräldrar och syskon. Det är inte nödvändigt att sökanden är den som i släktskapshänseende står den hjälpbehövande allra närmast (prop. 1987/88:124 s. 175).

Av motivuttalanden till en tidigare lydelse av 11 kap. 16 § föräldrabalken – en bestämmelse som bl.a. innehåller regler om vem som ska beredas tillfälle att yttra sig i ärenden om förordnande av god man – framgår att med närmaste släktingar avsågs främst bröstarvingar, föräldrar och syskon. I vissa fall kunde man emellertid tänka sig att exempelvis även ett syskonbarn kunde ingå i kretsen (a. prop. s. 176).

Frågan i målet är om AA ska anses vara en av mosterns närmaste släktingar i den mening som avses i 16 kap. 7 § föräldrabalken.

Högsta förvaltningsdomstolen gör följande bedömning.

Hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd gäller enligt 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen sekretess i ärenden enligt föräldrabalken med ett omvänt skaderekvisit, dvs. det råder en presumtion för sekretess. Mot den bakgrunden bör den krets som har rätt till insyn enligt den sekretessbrytande bestämmelsen i 16 kap. 7 § föräldrabalken vara begränsad. Samtidigt ska den sistnämnda bestämmelsen ge nära släktingar en möjlighet att tillvarata den enskildes intressen.

Frågan om vem som kan anses höra till en persons närmaste släktingar måste avgöras med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet. I detta mål är

Mål nr
4336-13

förhållandena följande. Mosterns närståendekrets bestod av endast en bror, dennes barn samt barnen till en avliden syster, däribland AA. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening får AA därmed anses vara en av mosterns närmaste släktingar i den mening som avses i 16 kap. 7 § föräldrabalken. Han har därför rätt att ta del av de aktuella handlingarna. Överklagandet ska således bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Karin Almgren, Annika Brickman, Christer Silfverberg och Thomas Bull.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Mattias Nordell.